

PEDAGOGICAL AND CORRECTIONAL PSYCHOLOGY

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-28>

DEONTOLOGY OF INCLUSIVE EDUCATION AS A COMBINATION OF REQUIREMENTS TO PROFESSIONAL BEHAVIOR OF THE TEACHER

ДЕОНТОЛОГІЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ЯК СУКУПНІСТЬ ВИМОГ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА

Zamishchak M. I.

*Candidate of Psychological Sciences,
Associate Professor at the Department of
Psychology
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical
University
Drohobych, Lviv region, Ukraine*

Заміщак М. І.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка
м. Дрогобич, Львівська область, Україна*

Oliarnyk L. M.

*student of the second (master's) level
higher education specialty Inclusive
education
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical
University
Drohobych, Lviv region, Ukraine*

Оліярник Л. М.

*студентка другого (магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності
Інклюзивна освіта,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка
м. Дрогобич, Львівська область, Україна*

Інклюзивна освіта передбачає істотні зміни у закладі освіти, зокрема, створення інклюзивного освітнього середовища. Адже інклюзивна освіта стосується не тільки дітей з особливими освітніми потребами, їх батьків та інших учнів. У цьому процесі вагомою є роль педагогів. Специфіка педагогічної професії полягає в тому, що предметом професійної діяльності є робота безпосередньо з особистістю іншої людини. Це і вимагає високий рівень вимог до особистості педагога. Деонтологія інклюзивної освіти вчить взаємодіяти з учнем з особливими освітніми потребами не просто як з учасником освітнього процесу, а як з особистістю, з її духовним світом, бажаннями, проблемами. Змістом педагогічної деонтології, як стверджує науковець [3] є система

морально-етичних норм і принципів, необхідних педагогові для виконання своїх професійних обов'язків. Тому особистість педагога повинна бути духовно розвинутою особистістю.

На думку сучасних дослідників [4] духовність – вершинне та глибинне у структурі внутрішнього світу особистості, найвищий, вершинний рівень особистісного розвитку. Вона є необхідною умовою і могутнім чинником психічного здоров'я, душевної гармонії, повноцінних соціальних зв'язків, самоактуалізації, високої радості буття особистості (А. Адлер, К. Г. Юнг, К. Хорні, Е. Еріксон, В. Франкл, А. Маслоу, Х. Кохут та ін.). Справжня духовність асоціюється з діяльним любовно-творчим ставленням людини до іншої людини, до світу і до самої себе [1]. Науковець стверджує, що становлення духовності, духовне самовдосконалення особистості – процес, який нерозривно пов'язаний з саморозвитком. Це – складна, напружена діяльність, спрямована на позитивну зміну себе: своїх думок, почуттів, вчинків, на розвиток своїх здібностей, можливостей, на позитивні зміни навколишнього середовища, подолання буденності, на оволодіння вищим сенсом життя людського.

Моральне зростання особистості виступає як цілісний, динамічний процес актуалізації зсередини, з самості самоціннісного: життєвості, свободи, відповідальності, справедливості, совісті. Це процес сходження до опанування морально-духовних взаємодій, тенденція до досягнення свободи й відповідальності вчинку, можливість приймати морально відповідальні рішення.

Особистість – це цілісна психологічна структура, яка формується у процесі життя на основі засвоєння нею духовних та моральних ідеалів, суспільних форм свідомості і поведінки. Духовно розвинена людина проявляє свої позитивні моральні якості, що йдуть від глибин її душі. М. Савчин підкреслює, що духовність проявляється у вищих переживаннях і у “духовній діяльності”, зокрема, у житті людини з Богом і реалізується у прагненні до духовного; в любові до світу і до інших людей; у прагненні до гармонії як у внутрішньому світі, так і до встановлення гармонійних стосунків з зовнішнім оточенням, до рефлексії та трансценденції, виходу за межі власного “Я”; у людській творчості, в якій реалізується прагнення до розширення себе, бажання вийти за межі власного “Я”... [4].

Духовний розвиток особистості – це її дорога до самої себе, зустріч із цією глибиною і шлях у серцевину власного життя, який іноді буває надто довгим, а то й не прохідним. Сучасна людина застрягла в односторонності (наприклад, вона прагне тільки влади понад усе, чи тільки багатства понад усе, чи задоволення, або ж комфорту чи життєвої

рівноваги, і знову – понад усе, що принципово неможливо за ситуаційної плинності життя. У людини часто стається психологічний розлом як небезпечне роздвоєння несвідомих і свідомих психічних процесів, як втрата нею власної цілісності. Але буття особистості ніколи не вміщається в її існування, вона – творець своєї свободи та відповідальності, тому покликана актуалізувати адекватний потенційний сенс свого життя.

Науковець [4] стверджує, що здорова особистість педагога повинна володіти фундаментальними здатностями, основні з них, як : 1) здатність любити життя, світ, людей, любов не просто взаємна, безкорислива, але й обов'язково – жертвна, без винятків; 2) здатність володіти зовнішньою і внутрішньою свободою та відповідальністю, що передбачає розвиток здатностей вибору на користь добра, любові, свободи; поєднання свободи і відповідальності; знання і усвідомлення своєї необхідності, пов'язаної з вірою, добром, любов'ю, відповідальністю; відносною незалежністю від життєвої необхідності цього світу (повсякденності); 3) внутрішня налаштованість на безумовне творення добра і неминучу боротьбу зі злом; 4) володіння сенсом життя, готовність свідомо відповісти на запитання «Для чого я живу?», здатність узгодити усвідомлений смисл з реальною спрямованістю життя, власними ресурсами та схильностями.

Отже, педагог як духовно розвинена особистість, володітиме особистісними здатностями, моральними нормами ефективно здійснюватиме взаємодію учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. А відтак, буде фасилітатором, якому легко буде гуманно здійснювати освітній процес, де поважатиме кожную особистість учня, проявлятиме милосердя, емпатію, толерантність, педагогічні справедливість та оптимізм. А це все сприятиме успішному психофізичному розвитку учнів з особливими освітніми потребами.

Література:

1. Боришевський М.Й. Духовність особистості: соціально-психологічна сутність, детермінанти становлення та розвитку. *Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України*. За ред. С.Д. Максименка. Т. ІХ., Част.5. К., 2007. С. 25-32.
2. Заміщак М.І. Духовна складова психічного здоров'я майбутнього педагога. *«Психічне здоров'я персоналу освітніх організацій та його профілактика». Матер. Всеукраїн. Наук.-практ. семінару «Психічне здоров'я персоналу освітніх організацій та його профілактика»*. Кам'янець-Подільський, 2020. С. 15-17.

3. Кусий Ю.О. Педагогічна деонтологія. *Директор школи*. 1998. – № 29. С. 7.

4. Савчин М.В. Теоретико-методологічні засади створення та реалізації програми особистісно-професійного розвитку майбутнього педагога. *Особистісно-професійний розвиток майбутнього педагога: монографія* / За ред. проф. М. В. Савчина. – Дрогобич: ВВДДПУ ім. І. Франка, 2014. С. 9-18.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-29>

COGNITIVE-STYLE FEATURES OF EDUCATION OF THE FUTURE SPECIALIST IN THE SOCIOCULTURAL SPHERE

КОГНІТИВНО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ

Kostiuchenko O. V. Костюченко О. В.

*Doctor of Psychological Sciences,
Associate Professor,*

*Associate Professor at the Department
of Psychology*

*Kyiv National University of Culture and Arts
Kyiv, Ukraine*

*доктор психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології*

*Київський національний університет
культури і мистецтв*

м. Київ, Україна

В умовах інтеграції до світового трансформаційного інформаційного простору звернення до проблеми когнітивного розвитку особистості, а саме, вдосконалення програм підготовки фахівців з урахуванням їх індивідуально-особистісних особливостей, обумовлено потребами соціокультурної індустрії у професіоналах зі сформованою системною адаптивною здатністю до оперування актуальними технологіями, знаннями й інформацією, до модернізацій професійних практик, до змінювання та пристосування до нових потреб ринку праці, швидкого прийняття рішень. Вирішення цього завдання сприятиме розвитку професійно-особистісних якостей, компетентностей і підвищенню ефективності професійної діяльності фахівця, готового до виконання інноваційних професійних завдань, який мотивований до постійного професійного й особистісного самовдосконалення, до збільшення своєї професійної компетентності.

У фаховій освіті слід враховувати вікові особливості молоді, а саме: майже достатній рівень самосвідомості та відповідальності щоб активно